

”ההיפך של אהבה אינו שנאה, כי אם אדישות. ההיפך של חיים אינו מוות כי אם אדישות לחיים ולמוות. ההיפך של שלום אינו אלא אדישות לכיעור שבמלחמה וליופי שבשלום”

(אלי ויזל)

רצח העם בבוסניה - טבח סרברניצה, 12 ביולי 1995

יחסו של העולם למתרחש ביוגוסלביה

האירועים ביוגוסלביה התרחשו על רקע קונפליקט מתמשך ומורכב בין הקבוצות האתניות השונות המרכיבות את יוגוסלביה לשעבר. הקונפליקט העיקרי הוא בין ארבע קבוצות אתניות: הסרבים (נוצרים אורתודוקסים), קרואטים (קתולים), הבוסנים והאלבנים (מוסלמים). באפריל 1992 הכירו האו"ם וארה"ב בעצמאותה של בוסניה, שבה חי רוב מוסלמי ומיעוט סרבי גדול (כ-32%). לאחר שמנהיגי סרביה וקרואטיה סלובדן מילושוביץ' ופרנקו טוג'יץ', חתמו על הסכם לחלוקת בוסניה בין סרביה וקרואטיה, פלשו הצבאות הסרבים והקרואטים לבוסניה. הסרבים כבשו את סרייבו, בירת בוסניה, והמשיכו במסע כיבוש וטיהור אתני, שבמהלכו ביצעו חיסולים המוניים, מעשי טבח, אונס ושווד. חלק ממעשי ההרג ההמוני במוסלמים נעשו בתוך מחנות ריכוז שהקים צבאו של מילושוביץ' בבוסניה. יוגוסלביה סבלה מלכתחילה מחוסר עניין בינלאומי, דבר שאפשר להעלות את מפלס האלימות ולנקוט במעשים שניתן להגדירם כפשעים נגד האנושות, ללא התערבות מסיבית של הקהילה הבינלאומית. למרות הדיווח הרחב בתקשורת העולמית על מעשי הטבח, האונס והביזה ועל הקמת מחנות הריכוז, בחרה הקהילה הבינלאומית לשמור על שתיקה. רק שממדי הקטסטרופה החריפו מאד התעוררו גורמי חוץ והתחילו להתערב באופן ישיר בסכסוך. במהלך המלחמה נהרגו ונרצחו כ-200,000 בוסנים מוסלמים ועוד כשני מיליון הפכו פליטים. רק ב-1995, לאחר שהסרבים ביצעו עוד טבח של 8,000 מוסלמים בעיר סרברניצה בדרום בוסניה, החלה התערבות צבאית משמעותית של המערב. בסוף 1995 בתווך של ארה"ב, נחתם הסכם דייטון, לפיו נחלקה בוסניה לשתי ישויות, הרפובליקה הסרבית והפדרציה הבוסנית-קרואטית.

מתוך: ההסתה מסוכנת לחיים, שתי דוגמאות

במהלך מלחמות הבלקן שפרצו עם פיצולה של יוגוסלביה למדינות רבות בשנות התשעים של המאה הקודמת ביצעה סרביה רצח עם במוסלמים הבוסנים בשטחים שהיו תחת שליטתה. הם בודדו את המוסלמים, שלחו אותם למחנות מעצר, שם הוכו, לא קיבלו מים ומזון ושוכנו בצחנה, הותקפו מינית, עונו ולבסוף הוצאו להורג.

שיאו של רצח העם התבצע באזור סרברניצה, עיירה בבוסניה. לאחר מספר עימותים בין הבוסנים לסרבים באזור הכריז האו"ם באפריל 1993 על סרברניצה כ"אזור בטוח" ומפרז ממשק. הכוחות הסרבים לא קיבלו את ההכרזה והמשיכו להזרים כוחות ותחמושת לאזור ולמנוע כניסת אספקה לאוכלוסייה האזרחית הבוסנית, שמצבה הלך והחריף. ב-9 ביולי 1995 נכנסו הכוחות הסרבים לסרברניצה והשתלטו עליה ללא התנגדות רבה של הכוחות הבוסנים.

האו"ם התרשל בשמירה על האזור הבטוח בסרברניצה. אזרחים רבים נמלטו מהעיר לכיוון העיר הסמוכה, פוטוקרי. ב-12 ביולי נכנסו חיילים סרבים לתוך ההמון הנמצא בפוטוקרי והוציאו להורג אנשים ללא משפט. עד הצהריים נערכו עשרות גופות ברחובות.

בבוקר ה-12 ביולי 1995 ביצעו הסרבים הפרדה בין הגברים לנשים והילדים. הנשים והילדים נשלחו באוטובוסים לצפון שנמצא בשליטה בוסנית, ואילו הגברים נלקחו לבניין שכונה "הבית הלבן", שם חלקם הוצאו להורג. למעלה מ-60 משאיות עמוסות בגברים בוסנים נלקחו מסרברניצה לאתרי הוצאות להורג, שם הם נקשרו, עיניהם כוסו והם נורו עם רובים אוטומטיים. בשנת 2007 החליט בית הדין הבינלאומי בהאג להגדיר את טבח סרברניצה כרצח עם.

המשורר הבלקני

מתוך הביתה לתוך החשכה, אלכסנדר פטרוב

"כל הבלקן הוא רק אגדת פיות. בגדה פשתן ושערה פזור, ושתי ידיה נצמדו כבתפילה. והדרקון שומר עליה מכל רע. מה כוזבים הדימויים! לא פלא הוא ולא מפלצת. אך כה הולם נוף זה מוכר כל כך: אימה ופחד וכל אחד מהם בטוח שלועו מוקד להעלות עליו את שני האחרים, להכחד ולהכחיד במלחמות האזרחים עין תחת עין תעשקור וכן תחת שן. ומבטם אחיד והוא רושף שנאה לכל העולמות. אין לי סיכוי ואין לאן ללכת. אויבי נטוע בחוזקה באדמה הזאת, ולא עוד יעקר.

אילו יכולתי רק להזיזו, לשכנעו שעוד ישלח ענף, שעוד ינבוט וילבלב, שלא ישאג כל כך, שיציץ כציפורים שלא יעמוד לי בדרכי להושיעה. הייתכן? הכול עוד יתכן.

